

Europese Commissie
Directoraat-Generaal Gezondheid en Consumentenbescherming
Eenheid C6-Gezondheidsmaatregelen
E-mail: sanco-smoke-free-consultation@ec.europa.eu

Rotterdam, 2007-04-27

Betreft: reactie op groenboek Op weg naar een rookvrij Europa: beleidsopties op EU-niveau.

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij treft u de reactie aan van de Belangenvereniging Tankstation (BETA), te Rotterdam, Nederland, namens haar leden die circa 50% van alle tankstations met winkel/pompshops exploiteren in Nederland (100% is circa 2400 bemande tankstations met winkel/pompshop in Nederland).

Waarom hebben onze leden, de zelfstandige pompshop-houders, belang bij een doelmatig en proportioneel tabaksbeleid, zowel door de EU als door de lidstaat Nederland? De pompshop-houdende ondernemers, met totaal in Nederland circa 10.000 personeelsleden op fte-basis, kunnen, door de geringe en nog immer slinkende marge op de te verkopen motorbrandstoffen, hun bedrijf niet rendabel exploiteren zonder een bijbehorende winkel/pompshop. Van de totale pompshop-omzet, exclusief de af te rekenen motorbrandstoffen, maakt de omzet van tabaksproducten circa 60 uit.

Als antwoord op vraag (3) uit het groenboek het volgende: het moge, gezien het omzetaandeel van tabaksproducten, duidelijk zijn dat (tabaksontmoedigende) wettelijke maatregelen in de distributiesfeer, oftewel een gehele of gedeeltelijke inperking van de verkoopmogelijkheden, per direct de economische basis ontnemen voor het overgrote deel van alle pompshops in Nederland. Dit soort wettelijke maatregelen zijn geen theorie. Het voornemen tot sluiting van alle verkoopkanalen, behalve de tabaksspecialzaken, is in 2006 in Nederland door de minister van Volksgezondheid (ministerie van VWS), als doelstelling voor de middellange termijn aangekondigd in het Nationaal Programma Tabaksontmoediging 2006-2010 Een dergelijk beleid is volgens BETA disproportioneel daar het onmiddellijke en grote economische schade zal aanrichten bij de genoemde 2500 bemande tankstations met winkel en niet c.q. nauwelijks zal bijdragen aan een succesvol rookvrijbeleid en/of een daling van de rookprevalentie.

BETA verzoekt de Commissie om hier rekening mee te houden bij de keuze van de optimale praktijken, zie ook de alinea hierna waarin vraag (2) wordt beantwoord.

Als antwoord op vraag (2) uit het groenboek wil BETA de Commissie dan ook aanbevelen om te kiezen voor beleids optie 3 van hoofdstuk V. BETA benadrukt het belang van hetgeen in

het groenboek op bladzijde 10, momentum voor maatregelen, staat : het FCTC verplicht partijen tot het vaststellen en uitvoeren van doelmatig wetgevend, uitvoerend etc. beleid en de Raad van de Europese Unie verzocht de Commissie om na te gaan in hoeverre de neergelegde maatregelen doeltreffend zijn.

Genoemde doelmatigheid en doeltreffendheid zijn essentieel voor succesvol beleid en zullen sterk bevorderd worden door het delen van ervaringen en door het vaststellen van optimale praktijken. Iedere lidstaat hoeft het wiel dan immers niet opnieuw uit te vinden en tevens zal zo de “waan van de dag” tegengegaan worden. Daarnaast zal de doelmatigheid worden bevorderd doordat aan de burgers een uniforme, Europese, aanpak van het gezondheids-beleid gecommuniceerd kan worden hetgeen de realisatie van de (Europese) doelstellingen zonder meer zal bevorderen.

Uniforme Europese communicatie richting de jeugd.

Volgens BETA is het van groot belang dat er, uniform in Europa, dan tevens een duidelijke norm voor de jeugd wordt vastgelegd en gecommuniceerd. Internationale media, met name muzieksenders, en internet zijn grensoverschrijdend en van grote invloed op de beeldvorming bij de Europese jeugd daar waar het, onder meer, over een, gezonde, levensstijl gaat. Daarom moet tabaksbeleid volgens BETA in een breder, en Europees, kader worden aangepakt samen met een strategie voor dieet en lichaamsbeweging en verantwoorde consumptie van alcoholische dranken. Een en ander op te zetten als breed platform, zoals ook genoemd wordt op bladzijde 19/beleids optie 2 van het groenboek, zodat het maatschappelijke draagvlak zo breed mogelijk wordt. BETA is het dan ook van harte eens met de opmerking op bladzijde 20/beleids optie 3, dat zo de kans vermindert op een tegenwerkend bedrijfsleven en een wantrouwende houding van de burgers.

Als antwoord op vraag (1) uit het groenboek adviseert BETA de Commissie om, zie ook hierboven ons antwoord op vraag (2), te kiezen voor de lijn van een verbod met uitzonderingen. De EU-interventie zou de optimale praktijken moeten aanbevelen aan de lidstaten. De argumentatie is de volgende: niet alleen sluit deze optie aan bij de bestaande wettelijke regeling in Nederland maar tevens zorgt een breed platform, op Europese schaal, voor maatschappelijk draagvlak op nationaal niveau. Nationaal kan dan, via de invulling van de uitzonderingen, rekening gehouden worden met specifieke situaties waaronder de duur en omvang van bestaande nationale maatregelen, en convenanten, en de mate waarin die reeds voldoende maatschappelijk draagvlak hebben waardoor ze effectief zijn.

Overdaad aan ge- en verboden.

Voorkomen moet worden dat met name wordt ingezet op een systeem van ge- en verboden. Het aantal rokers, het aantal verkooppunten en het aantal burgers dat wantrouwend staat ten opzichte van ge- en verboden, zorgt er voor dat deze maatregelen moeilijk handhaafbaar zijn. De medewerking, oftewel publieke steun, van de meerderheid van de burgers is daarom noodzakelijk om de denormalisering van roken verder te vergroten. In plaats van een toename van ge- en verboden dient de nadruk te worden gelegd op het vergroten van de vrijwillige medewerking van burgers: verbreding van het maatschappelijk draagvlak. Rookvrijbeleid is populair en burgers en bedrijven weten uitstekend hoe zij de belangen van

de meerderheid, zijnde niet-rokers, moeten dienen ten opzichte van de rokers die, in gezelschap, willen roken.

Overigens is deze maatschappelijke realiteit in 2006 al herkend in het Nederlandse parlement via de motie-Schippers/Buijs (22894, nr. 95) die door het parlement is aangenomen en waarin de regering wordt verzocht om, bij het preventiebeleid voor de volksgezondheid, minder in te zetten op maatregelen die steeds verder ingrijpen in de privé-sfeer van mensen en te bevorderen dat meer ingezet wordt op kennisoverdracht van de gevolgen van verschillende levensstijlen, de bewustwording en maatwerk.

Van wantrouwen naar medewerking.

BETA constateert dat er de afgelopen jaren, bij het Nederlandse wetgevingsproces inzake tabaksbeleid, een groot wederzijds wantrouwen is tussen de wetgever (vooral het verantwoordelijke ministerie van VWS) en de anti-rook partijen enerzijds en anderzijds de partijen die betrokken zijn bij de productie en verkoop (tabak wordt op circa 40.000 plekken verkocht) van tabaksprodukten en een flink deel van de burgers die wantrouwend staat tegenover een toename van de maatregelen. Zie ook de eerder geciteerde opmerking uit het groenboek, op bladzijde 20, over tegenwerkend bedrijfsleven, wantrouwende houding van burgers en niet naleving van bestaande eisen.

Het resultaat is een onvruchtbare en langdurige uitwisseling van standpunten waarbij, per voorgestelde maatregel om het roken terug te dringen, partijen geen consensus kunnen bereiken over de doelmatigheid van de voorgestelde maatregel. Voorbeelden van betwiste, voorgenomen of reeds wettelijk geldende, tabaksmaatregelen zijn de huidige discussies in het Nederlandse parlement, en via de media, over de doelmatigheid van “griezel/gruwelfoto”s op de tabaksverpakkingen, de doelmatigheid van het strafbaar stellen van de te jeugdige koper die nu 16 jaar moet zijn, de doelmatigheid van het verhogen van deze minimumverkoopleeftijd van 16 jaar naar 18 jaar en tenslotte de doelmatigheid van ventilatiesystemen in de horeca ter verbetering van de luchtkwaliteit.

Ook mag niet onvermeld blijven dat de huidige wettelijke maatregelen, in Nederland, pas sinds enkele jaren in werking zijn en de doelmatigheid daarvan, volgens de meerderheid van het parlement, nog steeds niet voldoende is onderzocht laat staan aangetoond. Dit ondanks bestaande en duidelijke richtlijnen voor de evaluatie van de effecten van overheidsbeleid en herhaalde verzoeken, vanuit het parlement aan de betrokken minister van VWS, om conform deze richtlijnen te evalueren. Een dergelijke evaluatie heeft tot op heden niet plaatsgevonden.

Het bedrijfsleven en kritische burgers voelen zich de afgelopen jaren in Nederland niet voldoende serieus genomen, door de overheid, hetgeen, vooral bij de rokers en dan met name de jeugdige rokers, averechts werkt op de bereidheid om zich coöperatief op te stellen en om vrijwillig rekening te houden met de wens van de meerderheid op een, grotendeels, rookvrije omgeving. Sowieso kan de wetgever niet optreden in de private ruimte, zoals een woning en een auto, zodat met name het in die situaties meeroken of passief roken, van met name kinderen, alleen zal kunnen dalen door een verdere vergroting van de denormalisering.

Maatschappelijk draagvlak en medewerking zijn beiden een essentiële voorwaarde voor effectief beleid.

Mede als antwoord op vraag (4) noemt BETA twee niet onbelangrijke extra voordelen van deze aanpak waarin maatschappelijk draagvlak voor optimale praktijken en vrijwillige medewerking daaraan centraal staan: (a) de veel geringere kosten voor handhaving en (b) de grotere snelheid waarmee de maatregelen ingevoerd kunnen worden en effect kunnen sorteren. Dit in tegenstelling tot het langdurige traject dat met regelgeving is gemoeid en de onzekere uitkomst van het eindresultaat. De genoemde voorbeelden van het Nederlandse wetgevingstraject zijn hier een treffende illustratie van.

Tot het, desgewenst, verschaffen van toelichting is BETA graag bereid en bovenstaande zienswijze mag gepubliceerd worden op de website van de Commissie.

Hoogachtend,

w.g. E.R. Klok, voorzitter BETA.

This paper represents the views of its author on the subject. These views have not been adopted or in any way approved by the Commission and should not be relied upon as a statement of the Commission's or Health & Consumer Protection DG's views. The European Commission does not guarantee the accuracy of the data included in this paper, nor does it accept responsibility for any use made thereof.